

Binnenkijken bij Lefèvre Interiors

Een Belgisch
binnenhuisinrichtingsbedrijf
gespecialiseerd in lambrisering en
maatwerk (1890 – heden)

Sarah Lefèvre

Binnenkijken bij Lefèvre Interiors

Een Belgisch binnenhuisinrichtingsbedrijf gespecialiseerd in
lambrisering en maatwerk (1890 – heden)

Aantal woorden: 44.099

Sarah Lefèvre

Studentennummer: 02002509

Promotor: Prof. Dr. Marjan Sterckx

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad Master in de Kunstwetenschappen.

Academiejaar: 2022-2023

PROLOOG

Lefèvre Meubelen

Fig. 4. *Portrait August Lefèvre*, 1923, zwart-witfoto, 29,8 x 39,2 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

Fig. 5. *Wielsbeke. Zicht op de Plaats*, s.d. (ca. 1910-1920), postkaart, 15 x 10 cm. Alle rechten voorbehouden.

In 1890, in de Molenstraat 80 te Wielsbeke, West-Vlaanderen, startte meubelmaker August Lefèvre (1867-1942) een meubelzaak genaamd *Lefèvre Meubelen* (fig. 4).¹³ Op 23-jarige leeftijd maakte hij kasten, stoelen, tafels, bedden en lijkkasten voor de mensen uit het dorp (fig. 5).¹⁴ In deze periode was *Lefèvre Meubelen* het enige bedrijf in de directe omgeving dat zich specialiseerde in het maken van meubelen.¹⁵ Deze meubelen werden telkens met de hand vervaardigd op bestelling van de klant.¹⁶ Als enige werknemer was hij bekend met het ambacht dat nodig was om de zaak een sterke fundering te geven in de lokale omgeving.¹⁷ Samen met zijn echtgenote kreeg August Lefèvre kreeg acht kinderen.¹⁸ Vier van hen hadden de smaak van het hout te pakken. Alouis en Cyriel Lefèvre trokken naar de opkomende industriestad Roubaix, net over de grens met Frankrijk, om daar hun eigen kunstatelier op te starten.¹⁹ In 1913 kwamen Omer en Medard Lefèvre (1899-1967) in *Lefèvre Meubelen* terecht.²⁰ Het bedrijf opereerde nog steeds op kleine schaal op dat moment. Zo had ze nog geen machines ter beschikking. Maar dit zou snel veranderen.

¹³ *Burgerlijke Stand / Huwelijksakten*, 14 oktober 1890, SCAN 657 GSU, Koninkrijk: Rijksarchief; Oorlogsschade, 1 januari 1919, Folio: 331 Boek: 53, Koninkrijk: Rijksarchief; Monique Mabbe, *Menukaart voor het jubileumfeest Kunstmeubelen Lefèvre*, 12 oktober 1991, Wielsbeke: Gemeentearchief; Greet Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors. Since 1890," 2012. Overzichtsdocument familie Lefèvre, 1, Wielsbeke: Gemeentearchief.

¹⁴ Volgens enkele lokale kranten zou August Lefèvre zich in de zomer vooral beziggehouden hebben met het maken van ramen en deuren en in de winter vooral met landelijke stijlmeeubelen. H.P., "100 jaar Meubelbedrijf Jacques Lefèvre. De toekomst is veilig gesteld," *De Krant van West-Vlaanderen* vrijdag 25 oktober, 1991, 743; D.S., "Investeren in vakmanschap. Kopie-antiek wordt op maat gesneden," *Her Voël*, woensdag 6 november 1991, 25; "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze'", 1991.

¹⁵ Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 1.

¹⁶ Over het cliënteel is weinig bekend. Van de vermelding in het overzichtsdocument "Four generations of Lefèvre Interiors" is af te leiden dat het vooral ging om particulieren.

¹⁷ Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 1.

¹⁸ Monique Mabbe (echtgenote van Jacques Lefèvre) in een interview met de auteur op 25 december 2022; Sarah Lefèvre, *Stamboom familie Lefèvre*, 2023, zie bijlage.

¹⁹ Zij volgden de migratiestroom van vele Belgische meubelmakers, die aan het begin van de eeuw naar Frankrijk trokken door een gevaarlijker werksituatie. P., "100 jaar Meubelbedrijf Jacques Lefèvre," 743; Teesa Stylenmans, "Retour à Belgique. De 'terugkeer' van tweedegeneratie Belgen uit Frankrijk in de 19de eeuw," (masterproef, Universiteit Gent, 2008), 27-29; Ludwige Lefèvre (dochter van Medard Lefèvre) in een interview met de auteur op 14 december 2022.

²⁰ Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 2.

HOOFDSTUK 1

Kunstmeubelen Lefèvre

Fig. 10. Kunstmeubelen Lefèvre, Jacques Lefèvre in het atelier, s.d. (ca. 1980). Meurfoto, 8,9 x 13,2 cm, privécollectie Monique Mabbe.

De houten sculptuur is een kopie naar de bronzen statuette Staande vrouw (ca. 1800) van François-Raoul Larche (1860-1912), opgeleucht op een antiekveiling.

Onder de leiding van August en Medard Lefèvre bouwde *Lefèvre Meubelen* een sterke fundering op in de omgeving. Het begrip van "kwaliteitsvol vakmanschap" kwam steeds meer gelijk te staan aan het oprecht vervaardigde meubel van de dorpsstimmerman, wat zorgde voor een bloeiperiode voor het bedrijf.²⁸ Ook tijdens haar derde generatie zou deze voorspoed aanhouden. Zo slaagde Jacques Lefèvre (1936-2001), de zoon van Medard Lefèvre, erin de kwaliteit van de producten te verhogen en de export tot een internationale markt te brengen. In het onderstaande hoofdstuk wordt de werking tijdens de derde generatie uiteengezet aan de hand van het bewaarde archiefmateriaal uit de periode.

Tijdens de vroege jaren vijftig voegden Jacqueline Lefèvre (°1934) en Jacques Lefèvre, respectievelijk de oudste dochter en zoon van Medard Lefèvre, zich bij de zaak.²⁹ Jacqueline Lefèvre nam de verantwoordelijkheid over de verkoop in de showroom op zich. Dit bleef haar verantwoordelijkheid tot ze trouwde met haar echtgenoot in 1968 en ze samen vertrokken naar de kust. Haar broer Jacques Lefèvre zette op zestienjarige leeftijd zijn studies moderne humaniora in Kortrijk stop en vervoegde het meubelatelier om zijn vader ten volle te kunnen bijstaan bij de productie. Met een grote passie voor hout zette hij zijn zoektocht naar de praktische aard van houtbewerking verder en volgde ook een vervolmingscursus 'houtsculptuur' in Kortrijk in 1962 (fig. 9-10).³⁰ Slechts enkele jaren nadat hij de zaak betrad, werd het duidelijk dat Jacques Lefèvre grote dromen had om *Lefèvre Meubelen* verder uit te breiden en de kwaliteit van de meubelmakerij te accentueren.³¹ Door zijn invloed richtte het bedrijf zich eerder op de *high-end* markt die meubelen en kunst combineerde.³² Er was een duidelijke shift van alledaagse meubelen naar "kunstmeubelen", die ook gereflecteerd werd in de nieuwe naam "Kunstmeubelen Lefèvre".³³ Elk meubelstuk dat het meubelatelier verliet werd nu op maat vervaardigd in massief hout, aan de hand van aloude, ambachtelijke technieken.³⁴ De focus lag op uniciteit, verhouding en verfijning, een concept dat tot op heden wordt doorgetrokken.

²⁸ Anderson, "Drawing rooms," 52.

²⁹ In de jaren vroege Jacqueline en Jacques Lefèvre officieel de zaak betraden, hielpen ze af en toe af met het leveren van de meubelen. De overige twee kinderen, Ludivine Lefèvre (°1940) en Gilbert Lefèvre (°1948), betraden de zaak niet. Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 3; Mabbe interview.

³⁰ Hierover ontving hij een 'Getuigenis van Patroonbekwaamheid' in Kortrijk op 30 november 1962, zie bijlage.

³¹ Debaets en De Moor, *Manufactuur*, 74; Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 3; Greet Lefèvre (co-bedrijfsleider van *Lefèvre Interiors*) in een e-mail aan de auteur op 28 juni 2023.

³² De combinatie van meubelen met kunst was op dat moment geen uitzondering in België. Frans Defour, *Zeven eeuwen meubelkunst in België. XIII tot XV eeuw in Vlaanderen en Wallonië* (Tiel: Lannoo, 1977), 13.

³³ De verschillende archivistische bronnen zijn onduidelijk over de officiële naam die het bedrijf op dit moment droeg. Meerdere benamingen, waaronder 'Kunstmeubelen Lefèvre', 'Meubelbedrijf Jacques Lefèvre', 'Kunstmeubelfabriek Jacques Lefèvre', 'Kunstmeubelfabriek J. LEFEVRE' en 'Kunstatelier J. LEFEVRE' worden gebruikt. Ter onderscheiding wordt in deze tekst uitsluitend de benaming 'Kunstmeubelen Lefèvre' gebruikt ter onderscheiding van het bedrijf tijdens de periode waarin Jacques Lefèvre bedrijfsleider was, nl. 1967-2001. Kunstmeubelen Lefèvre, *Vissiedaagje voor Kunstmeubelfabriek Lefèvre b.v.b.a.*, ca. 1980, Wielsbeke: Gemeentearchief; S., "Investeren in vakmanschap," 25; P., "100 jaar Meubelbedrijf Jacques Lefèvre," 743; "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze'"; "Kunstmeubelen", 1991; *Jubelvereniging 100 jaar kunstatelier J Lefèvre*, geregisseerd door Musschoot P81 (1991; Oostkamp), VHS; Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 3.

³⁴ S., "Investeren in vakmanschap," 25; P., "100 jaar Meubelbedrijf Jacques Lefèvre," 743; "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze'"; "Kunstmeubelen"; Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 3.

Het atelier van *Kunstmeubelen Lefèvre* bevond zich van 1890 tot 2015 in de Molenstraat 80 te Wielsbeke (fig. 16, 18).⁴⁸ Over de jaren heen werd het atelier uitgebreid, zowel in oppervlakte als in aantal werknemers en machines.⁴⁹ In 1991 telde het atelier zo'n tweeëntwintig schrijnwerkers, waarvan zestien in het atelier werkten en zes – die verantwoordelijk waren voor het ambachtelijke garneren, biezen en canneren – van thuis uit te werk gingen.⁵⁰ De expansie van de oppervlakte bestond uit een nieuwe ingang via de Reynaertstraat 6A en de aanschaffing van een tweede loods, waarin de nieuwe houtbewerkingsmachines gehuisvest werden. Desondanks maken de krantenartikelen duidelijk dat het bedrijf zich niet bezighield met het vervaardigen van seriewerk aan de hand van onpersoonlijk bandwerk: "Het fabricatieproces [sic] verloopt gedeeltelijk machinaal, gedeeltelijk artisaanaal. Bepaalde stadia van de productie zijn maximaal geautomatiseerd waardoor er meer aandacht kan besteed worden aan het noodzakelijke handwerk: zo worden de patine, de sculpturen en de moulures nog met de hand aangebracht, waardoor elk kopie-antieke meubel op zich een extra cachet krijgt."⁵¹ Machinerie en ambacht hoeven dan ook geen vijanden te zijn.⁵² Hier wordt de mechanisatie namelijk ingezet in functie van het vakmanschap.⁵³ Het productieproces van een meubelstuk bestond uit verschillende stappen. Om dit proces zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, werd het atelier verdeeld in

Fig. 16. Kunstmeubelen Lefèvre. Atelier Kunstmeubelen Lefèvre, 1985, Meufoto, 12,8 x 8,9 cm, privécollectie Groot Lefèvre.

⁴⁸ Zie onderdeel '2.2.1. Het atelier'.

⁴⁹ Lefèvre, "Four generations of Lefèvre Interiors," 3.

⁵⁰ In de bedankingspeech worden twaalf werknemers genoemd: Christian, Freddy, Herman, Harold (Lefèvre), Johan, Ludwig, Mario, Raphaël, Ronny, Stefan (Lefèvre), Thierry en Yvan S., "Investeren in vakmanschap," 25; P., "100 jaar Meubelbedrijf Jacques Lefèvre," 743; "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze': 'Kunstmeubelen'; Bedankingspeech voor het jubileumfeest Kunstmeubelen Lefèvre; Lefèvre interview; Jubileumviering 100 jaar kunst atelier J Lefèvre.

⁵¹ Zie glossarium, "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze'".

⁵² Zie onderdeel '2.2.1. Het atelier', Thoenen, "De nieuwe technologieën als werktuig," 46.

⁵³ S., "Investeren in vakmanschap," 25.

door het atelier doorheen de jaren (fig. 17 nr. 5).⁵⁴ Een andere essentiële inspiratiebron was de collectie notitieschriften en model- en kunstboeken, verzameld door de familie Lefèvre sinds 1890. Boeken als *L'Art de reconnaître les styles* (1919) van Emile Bayard, *Les styles de l'ornement* (1949) van Alexandre Speltz, *Handbook of ornament* (1957) van Franz Sales Meyer, *Historic ornament* (1957) van C.B. Griesbach, *Zeven eeuwen meubelkunst in België* (1977) en *Belgische meubelkunst in Europa* (1993) van Frans Defour, *Le meuble Liégeois* (1990) van Joseph Philippe en *Le mobilier Namurois du XVIIIe siècle* (1995) van Jacques Toussaint, bijvoorbeeld.⁵⁵ Sommige van deze modelboeken bevatten een glossarium met concrete schetsen en afmetingen en dienden bijgevolg als technische bijsturing voor de schrijnwerkers.⁵⁶ Op deze locatie werd ook de boekhouding verzorgd, wat vanaf de late jaren tachtig steeds meer digitaal gebeurde. De bureaus bevonden zich in dezelfde loods als de machines – voor een goed overzicht op de werknemers – maar werden afgescheiden door glazen wanden zodat het rumoer werd gedempt.⁵⁷ Na het technisch tekenen werden de ontwerpen doorgegeven aan de schrijnwerkers op de begane grond (fig. 17 nr. 3). Voordat deze aan de productie konden starten, werd eerst nog het hout opgehaald in één van de twee opslagschuren – waar een grote variatie aan hout droog werd bewaard (fig. 17 nr. 2A-B). Via een steekkar werd het hout getransporteerd naar het achterste deel van de werkplaats waar de houtbewerkingsmachines zich bevonden (fig. 17 nr. 4). Hier werden de losse

Fig. 19. Kunstmeubelen Lefèvre, *Werkman monteert een Luikse dressoir*, 1997, kleurfoto, 14,8 x 10,2 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

Fig. 20. Kunstmeubelen Lefèvre, *Jacques Lefèvre aan zijn werkbank*, 1980, kleurfoto, 8,9 x 13,2 cm, Wiehbeke: Gemeentearchief.

Fig. 21. Kunstmeubelen Lefèvre, *Werkman snijdt ornament uit vikenhout*, ca. 1997, kleurfoto, 12,3 x 8,9 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

⁵⁴ Zie bijlage. "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze'"; Lefèvre Interieur, *Schermafbeelding website Lefèvre Interieur*, 2000, Wiehbeke: Gemeentearchief; Jan Denie en Greet Lefèvre (bedrijfsleiders van Lefèvre Interieur) in een interview met de auteur op 5 december 2022.

⁵⁵ Deze voorbeelden zijn recent, vele van de boeken zijn dan ook verloren geraakt doorheen de jaren. De aangehaalde boeken bevinden zich momenteel in de privébibliotheek van Greet Lefèvre en Jan Denie. Emile Bayard, *L'Art de reconnaître les styles. Les styles néogotique & Louis XV* (Parijs: Librairie Garnier Frères, 1919); Alexandre Speltz, *Les styles de l'ornement. Depuis les temps préhistoriques jusqu'au milieu du XIXeme siècle* (Milaan: Ulrico Hoepli, 1949); C.B. Griesbach, *Historic ornament. A pictorial archive. 900 fine examples from ancient Egypt to 1800. Suitable for reproduction* (New York: Dover Publications, 1957); Franz Sales Meyer, *Handbook of ornament. 3002 illustrations* (New York: Dover Publications, 1957); Defour, *Zeven eeuwen meubelkunst in België*; Philippe, *Le meuble Liégeois*; Defour, *Belgische meubelkunst in Europa*; Toussaint, *Le mobilier Namurois du XVIIIe siècle*; Denie en Lefèvre interview.

⁵⁶ Een goed voorbeeld van duidelijke technische plannen (van buffetkasten) met accurate afmetingen, informatie over het soort verbindingen en waar ze gebruikt moeten worden enzovoort is te vinden in Gustave Debolder, "Technique d'un buffet Namurois du XVIIIe siècle," in *Le mobilier Namurois du XVIIIe siècle*, red. Jacques Toussaint, (Namur: Communal et Société archéologique de Namur, 1995), 139-182.

⁵⁷ De bedrijfsvoerder stuurde zijn werknemers namelijk rigoureuze bij 'zouls een dirigent die met een strenge hand leiding geeft aan een aantal individuen die daardoor als team een perfect [sic] resultaat tot stand brengen' in "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze'". Doorheen het atelier hingen bijvoorbeeld ook verschillende aanhangborden, met daarop slogans als "ORDE + NETHEID = KWALITEIT. *Kwaliteit levert klanten*" of "KWALITEIT BOVEN KWANTITEIT". Deze slogans waren bedoeld om de werkloosheid te verhogen en de bedrijfsideologie hoog in het vaandel te houden.

H O O F D S T U K 2

L e f è v r e I n t e r i o r s

Fig. 46. Claude Smeekens, *Detail atelierbeeld Signatuur Lefèvre*, 2012, kleurfoto, 15 x 8 cm, © Claude Smeekens.

Net zoals gebruikelijk was bij de kunstmeubelen van Jacques Lefèvre, wordt elke lambrisering vervaardigd door Lefèvre Interiors, gebrandwerkt. In 2022 liet Greet Lefèvre de estafette aanpassen naar "Lefèvre 1890". Het brandwerk zorgt voor een bewijs van kwaliteit en geeft de lambrisering nog een exclusiever karakter.

Met het atelier en de showroom van *Kunstmeubelen Lefèvre* als hun persoonlijke speelterrein, groeiden de kinderen van Jacques Lefèvre en Monique Mabbe op in een microkosmos van hout en "goede smaak".¹¹⁷ Hun passie voor het vak was dan ook een uiterst natuurlijke zaak.¹¹⁸ Op het moment dat Stefaan en Greet Lefèvre officieel intraden in het bedrijf, respectievelijk in 1992 en 1996, onderging het bedrijf een herpositionering, aangewakkerd door een shift op de afzetmarkt. In het bedrijf, nu *Interieur Lefèvre* genoemd, werd de focus verlegd naar het vervaardigen van totaalinterieurs, met als specialisatie klassieke of hedendaagse lambriseringen (fig. 46).¹¹⁹ Na het overlijden van hun vader in 2001, nam Stefaan Lefèvre de leiding over de verkoop en het boekhouden van het bedrijf en ontfermde Greet Lefèvre zich over het ontwerpproces.¹²⁰ Zij hielden met twee het stuur in handen tot 2010, wanneer Stefaan Lefèvre de overstap maakte naar een nieuwe stiel en Greet Lefèvre samen met haar echtgenoot Jan Denie – die zich sedert 2004 aansloot als atelier-coördinator – de zaak verderzetten (fig. 47).¹²¹ Doorheen de jaren evolueerde *Interieur Lefèvre* op organische wijze verder en

¹¹⁷ Het echtpaar namten hun kinderen ook vaak mee naar veilingen, markten en musea. Willemie, "Wonen," 42; Martine Wauters, "A Family Affair," *Tijdschrift*, nr. Brugge (2012): 169.

¹¹⁸ Harold en Inge Lefèvre (†1966) hadden ook passie voor het vak en werkten, net als hun broer en zus, tijdens de zomers in het bedrijf, maar traden nooit officieel in.

¹¹⁹ Onder klassieke stijlen verstaat Lefèvre vooral zeventiende- en achttiende-eeuwse Franse en Engelse hofstijlen. "Waar vakmanschap meesterschap maakt," 1.

¹²⁰ Stefaan Lefèvre behaalde een marketingdiploma, Greet Lefèvre behaalde een antiquairdiploma. "Waar vakmanschap meesterschap maakt," 1; Debeerst en De Moor, *Manufacturen*, 72.

¹²¹ In 2012 startte Stefaan Lefèvre met zijn toenmalige echtgenote Nathalie Tack een uivoacentrum. Deze carrièreshift is niet zeer verbaasd, aangezien zijn grootvader Medard Lefèvre als nevenactiviteit eveneens doodskisten vervaardigde. De input van Jan Denie is veel aanzienlijker dan die van de echtgenotes uit de vorige generaties. De rol van Germaine Mabbe († 1906), de vrouw van Medard Lefèvre, bleef onzichtbaar. Daarnaast ontving Monique Mabbe, de echtgenote van Jacques Lefèvre, geregeld het cliënteel in de showrooms te Wiehbeke. Toch werd ze ook niet erkend, wat duidelijk wordt op het onderschrift van de foto in het kramenartikelen "Investeren in vakmanschap", waarin ze benoemd wordt als "de echtgenote". Daarnaast had ze een job als kleuterleerkracht. Debeerst en De Moor, *Manufacturen*, 74.

Fig. 48. Greet Lefèvre, *Ontwerpboekets* *bibliothek in Engelse Regency stijl* 2012, kleurpotlood op papier, 29,7 x 21 cm, Lefèvre Interiors.

2.1. De werking

Bij het opstarten van een nieuw project, vindt allereerst een kennis-makingsgesprek plaats tussen Greet Lefèvre, Jan Denie en de klant.¹²⁵ Tijdens dit gesprek wordt de visie van de klant alsook de specifieke verzoeken besproken. Deze kunnen vrij uiteenlopend zijn, maar meestal moet wel rekening gehouden worden met specifieke aspecten, zoals het bestaand meubilair – die vaak al een vaste plaats innemen – en het budget van de klant.¹²⁶ In een interview met de auteur haalt Greet Lefèvre een opmerkelijke evolutie aan binnen het cliënteel, dat zich in het voorbije decennia kenbaar maakte: "Wanneer in het verleden een koppel samen naar het ontmoetingsgesprek kwam, hielden de echtgenoten zich voornamelijk bezig met het kostenplaatje en de echtgenotes met de inrichting. Vandaag zijn beide partners zowel geïnteresseerd in zowel de inrichtingen, als in het financiële kostenplaatje eraan verbonden."¹²⁷ De taak van het inrichten, dat vanaf in eerdere tijden werd "overgelaten" aan de vrouw des huizes, wordt nu opgenomen door zowel man als vrouw.¹²⁸ De ontwerpster wijst deze verschuiving toe aan hedendaagse leefgewoontes, waarbij beide inwoners een druk leven leiden en de huishoudelijke rolverdeling nu eerder gelijk is geworden. "Een koppel besteedt nu ook meer tijd samen door in hun interieur," aldus Greet Lefèvre.¹²⁹ Deze gendergelijkheid wordt volgens de ontwerpster ook doorgetrokken binnenin het veld van interieurontwerp.¹³⁰ Hoewel tijdens de bespreking van de technische plannen, de mannelijke klant toch geneigd is zich eerder te richten naar Jan Denie, schrijven ze haar input niet af. De waardering van haar expertise als ontwerper is in groot contrast met de Belgische geschiedschrijving, waarbij

Volgende pagina:

Fig. 49. Greet Lefèvre, *France 18e eeuwse LXV lambrisering opgesteld in het Lefèvre atelier*, 2019, 12 x 9 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

De lambrisering te zien op de foto werd overgebracht naar het atelier van Lefèvre om te bestuderen.

Fig. 50. Greet Lefèvre, *France 18e eeuwse LXV lambrisering opgesteld in het Lefèvre atelier*, 2019, 12 x 9 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

Op de achterwand is een deel van de collectie afgietsels te zien.

Fig. 51. Greet Lefèvre, *Mijn echtgenoot die een achttiende-eeuwse woude van een antieke lambrisering bestudeert om ze vervolgens over te nemen in een Lefèvre boiserie*, 2019, 12 x 9 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

¹²⁵ Dit gebeurt gebruikelijk in de privéwoning van het echtpaar, een nieuwbouw dat in 2008 werd opgetrokken als showroom. Zie onderdeel '2.2.1. De showroom'. Deboert en De Moor, *Manufacturen*, 74-75; Lefèvre interview.

¹²⁶ In het verleden werd bijvoorbeeld een lambrisering gerealiseerd, die ten dienste stond als galerij voor zeven schilderijen van Alechinsky in het huis van de bewoner. Ook een kroonluchter, een geliefd familie-erfstuk, diende ooit als startpunt van een project. Retour, "Passie voor nobel hout," 13; Lefèvre interview.

¹²⁷ Lefèvre interview.

¹²⁸ Irene Cieraad, "Woonruiden," in *Honderd jaar wonen in Nederland 1900-2000*, red. Joop Huizman, Irene Cieraad, Karin Gaillard en Bob van Engelsdorp Gastelaars (Rotterdam: Uitgeverij 010, 2000), 183; Jane Hamlett, "Managing and making the home. Domestic advice books," in *Imagined interiors: representing the domestic interior since the renaissance*, red. Jeremy Aynsley, Charlotte Grant, Harriet McKay (Londen: V&A Publications, 2006), 186; Marjan Groot, "Design en gender. Van representatie tot object en ding," in *Design en gender. Van object tot representatie*, red. Eveline Buchheim, Marjan Groot, Ellis Jonker, Andrea Müller-Schirmer, Mieke de Vos, Evelien Walhout, Hennie van der Zande (Amsterdam: University Press, 2011), 21.

¹²⁹ Zie onderdeel '2.2.1.2. De woonkamer', Cieraad, "Woonruiden," 188; Lefèvre interview.

¹³⁰ Lefèvre interview.

vrouwelijke meubelmakers zo goed als volledig ontbreken.¹³¹ Het is ook voornamelijk Greet Lefèvre die de volgende stap op zich zal nemen, namelijk het schetsen van een eerste ontwerp. Om dit ontwerp te vervolledigen is een bezoek aan de klant uiterst noodzakelijk. Tijdens dit huisbezoek wordt gekeken naar zowel de architectuur als het interieur – waarbij ook een summiere opmeting gedaan wordt – en leidt de ontwerpster een tweede gesprek, waarbij aandacht gegeven wordt aan het karakter van de bewoner.¹³² Hierbij stelt Greet Lefèvre vragen over de leefgewoontes, noden en smaak van de klant. Na het huisbezoek, duikt de ontwerpster in de boeken. Ter inspiratie gebruikt Greet Lefèvre voornamelijk interieur-modelboeken of de vele kunst- en woonmagazines waarop ze is geabonneerd (fig. 52-54).¹³³ Voor de realisatie van bibliotheek in Engelse Regency stijl bijvoorbeeld, raadpleegde de ontwerpster het boek *Household furniture and interior decoration* (1807) van Thomas Hope, waarin deze stijl grondig wordt besproken (fig. 48).¹³⁴ Ook oude schilderijen kunnen een inspiratiebron voor een realisatie.¹³⁵ Daarnaast gaat het echtpaar vaak op reis, in het bijzonder naar Engeland en Frankrijk, om musea en historische huizen en gebouwen te bezoeken, waar de authentieke interieurs en hun typerende profileringen een belangrijke bron van inspiratie vormen voor hen (fig. 49-51).¹³⁶

¹³¹ Groot, "Design en gender," 22.

¹³² In een ideale situatie wordt het bedrijf al aangesproken door de klant tijdens het bouwproces. Zo kan het echtpaar creatief meederken aan een kwaliteitsvol geheelresultaat. De interesse in het karakter van de bewoners sluit aan bij het negentiende-eeuwse concept van 'interioriteit'. Zie onderdeel 2.1.2. De expertise'. "Waar vakmanschap meesterschap maakt," 1; Evelien Boels, "Alles of niets," *Wonen, Landelijk Stijl* nr. juni-juli (2017): 189; Lefèvre interview.

¹³³ Zoals Roelofs, *L'Art De Meubler* en de reeds besproken boeken in onderdeel 1.1.1. Het atelier'. Voor de magazines, zie onderdeel 2.1.3. Publiciteit'. Lefèvre interview.

¹³⁴ Greet Lefèvre, "A regency styled library," laatst geraadpleegd op 27 juli 2023. <https://www.belgianmeubels.be/a-regency-styled-library/>

¹³⁵ Al worden deze wel geoetst aan andere bronnen. De opleiding tot antiquair helpt Greet Lefèvre hierin de correcte keuzes te nemen. Over de waarheidsgetrouwheid van schilderijen als historische bron is meer te vinden in Sterckx, "Het verbeelde interieur," 72-83.

¹³⁶ Bijvoorbeeld Musée Carnavalet in Parijs en Hotel D'honné - Soenburysse in Gent. INK "De haard geeft de woning een ziel," *Decoratie Ideeën*, nr. 75 (2007): 58-59.

Hierna volgt een derde bespreking, waarbij de nodige wijzigingen besproken worden.¹³⁷ Om het concept van het voorlopig ontwerp op een duidelijke manier over te brengen aan de klant, gebruikt Greet Lefèvre zowel ontwerp schetsen als moodboards (fig. 55-56).¹³⁸ Na deze wisselwerking tussen ontwerper en klant, wordt het ontwerp uitgelijnd tot in de kleinste details. Bij goedkeuring van de klant worden alle afmetingen opgenomen, waarna het uiteindelijke ontwerp omgezet wordt in een technisch plan (fig. 58-59). Hoewel er een continue samenspraak is tussen de bedrijfsleiders doorheen het hele project, neemt Jan Denie in de fase van het technisch tekenen stevast de leiding. Hij werkt het ontwerp en de details uit tot een uitvoerbaar plan aan de hand van de gespecialiseerde software *Vector Works*.¹³⁹ Na dit proces, dat enkele weken tot maanden in beslag kan nemen, worden de plannen in het atelier overhandigd zodat de uitvoeringsfase van start gaat. Tot 2015 gebeurde dit nog in de Reynaertstraat 6A in Wielsbeke, waar het bedrijf werd opgericht. Vandaag wordt voor de productie beroep gedaan op drie lokale meubelateliers.¹⁴⁰ Naast het zorgvuldige uitsorteren van het geschikte hout, wat nog steeds onder de taak van de ontwerpers valt, nemen de ervaren houtbewerkers en meubelmakers de verschillende taken van de uitvoering op zich.¹⁴¹ In deze fase verloopt alles gewoonlijk vlot. Zo vertelt Greet Lefèvre: "De samenwerking is voor beide partijen voordelig en efficiënt, aangezien de zelfstandige meubelmakerijen ten eerste niet zelf aan prospectie moeten doen om klanten te winnen en zij ook enkel ontwerp noch opmeting voor hun rekening moeten nemen. Zij moeten enkel produceren volgens de afgeleverde plannen. *Lefèvre Interiors* draagt de volle verantwoordelijkheid."¹⁴² Na de productie wordt het maatwerk geplaatst op locatie. De afwerking – het beitsen, kleuren en schilderen van het hout – wordt meestal ter plaatse verricht.¹⁴³ De jaren ervaring leerde het echtpaar

Fig. 55. *Lefèvre Interiors*, Moodboard voor een bibliotheek, 2019, kleurfoto, 15 x 10 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

Een kleurencompositie moodboard bestaande uit afbeeldingen en studies van textiel en hout.

Fig. 56. *Lefèvre Interiors*, Moodboard voor een keuken, 2022, kleurfoto, 12,7 x 25,4 cm, privécollectie *Lefèvre Interiors*.

¹³⁷ De wijzigingen gebeuren vaak om budgettaire redenen. Volgens Greet Lefèvre wordt het budget zelden vanaf het eerste gesprek aangehouden. Het bepalen van het exacte kostenplaatje is namelijk uiterst moeilijk, dit door de verschillende zaken die tijdens het verloop van het project nog besproken en uitgevoerd worden (bv. elektriciteits- en sanitaire werken, bevolering, stoffering, enzovoort) Daarom wordt, net zoals al gangbaar was tijdens de zeventiende en achttiende eeuw, een budgettaire inschatting gemaakt. Scott, *The rococo interior*, 16; Lefèvre interview. Zie onderdeel '2.2.1.4. De orangerie, keuken en poolhouse.'

¹³⁸ Deze collages maken het concept van de ontwerper goed duidelijk. Zie glossarium. Lefèvre interview.

¹³⁹ Debeerst en De Moor, *Manufacture*, 74; Lefèvre interview.

¹⁴⁰ De namen van deze ateliers worden niet vermeld op vraag van Greet Lefèvre. Over de stopzetting van het eigen atelier, zie onderdeel '2.1.1. Het atelier'.

¹⁴¹ Zie onderdeel '2.1.2. De expertise'.

¹⁴² Lefèvre interview.

¹⁴³ Voeger werden alle meubel- en houtstukken bijvoorbeeld gepatiseerd in het atelier zelf.

Fig. 57. Greet Lefèvre, *The artist painter at work* 2013, kleurfoto, 11,6 x 7,7 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

namelijk dat bepaalde factoren, zoals de lichtinval, een enorme invloed hebben op het eindproduct: "Je moet het effect van getint hout ervaren op locatie. [...] Daar ervaar je reëel hoe het licht in de ruimte, van de ochtend tot de avond, de dingen leven geeft."¹⁴⁴ In sommige gevallen wordt hierdoor nog afgeweken van de initiële beslissingen in verband met de afwerking van het houtwerk. De bedrijfsrunners doen in deze laatste fase vaak beroep op de technische kennis en kwaliteitsvolle uitwerking van andere ambachtsheden (fig. 57).¹⁴⁵ In de blogpost "How to give a panelling the perfect finish" (2019) benadrukt Greet Lefèvre:

Even if you do not opt for an aged or weathered look, I would advice to choose for an artisan painter who will make all the difference, giving the wood finish the required depth and shades. More than once it happened that a client had chosen to have their panelling finished by a painter who was not experienced in traditional decorative techniques and unfortunately noticed that the result was not what was intended to be. The room did not get the look nor the atmosphere that was initially discussed.¹⁴⁶

Indien het volledige inrichten van de ruimte een onderdeel is van het besproken project, wordt ze in deze fase gedecoreerd en bemeubeld.¹⁴⁷ Hoewel in het verleden nog vaak bijhorende meubelen werden vervaardigd in het Lefèvre atelier, wordt hiervoor vandaag eerder beroep gedaan op (inter)nationale antiquairs.¹⁴⁸ De volledige "end-to-end designservice" gaat dus niet enkel over de materiële producten dat Lefèvre Interiors kan afleveren, maar over het samenspel van de ontwerpers, metselaars, loodgieters, vloer- en parketplaaters, elektriciens, schilders, schrijnwerkers, smeden en stoffeerdere.¹⁴⁹

Volgende pagina:

Fig. 58-59. Jan Denie, *Detail uit ontwerperschets ingewerkte keukenkast*, 2022, technische tekening, 14 x 23,5 cm, Lefèvre Interiors.

De kast is geïnspireerd op een achttiende-eeuwse Dutch cabinet, voor een kluis uit Frankrijk. Ze zal deel uitmaken van een volledige keukeninrichting. De kast bevat enkele leggers als display area, een sectie voor lades en twee deuren die elk een ingewerkte koelkast aan het oog zullen onttrekken. Ze bevatten het serpentijnvormig gebogen front, wat niet evident was om te produceren. Om de realisatie van dit ingewikkelde ontwerp tot goed einde te leiden, maakt Jan een "opengewerkte tekening" en technisch productieplan, waarbij alle gedefinieerde onderdelen van de kast aangegeven en genummerd staan.

¹⁴⁴ Voor het patineren van de lambrisering worden ter plaatse tal van stalen uitgeprobeerd in een zoektocht naar het perfecte patina. Hazel Conway en Rowan Roenisch, "Interior design," in *Design history: a student's handbook*, red. Hazel Conway (Londen: Taylor & Francis, 1995), 86; Ben De Pau, "Frans landhuis: inspiratie uit de 18^e eeuw," *Wonen. Landelijk Stijl*, nr. 3 (2016): 20; Retour, "Passie voor nobel hout," 12.

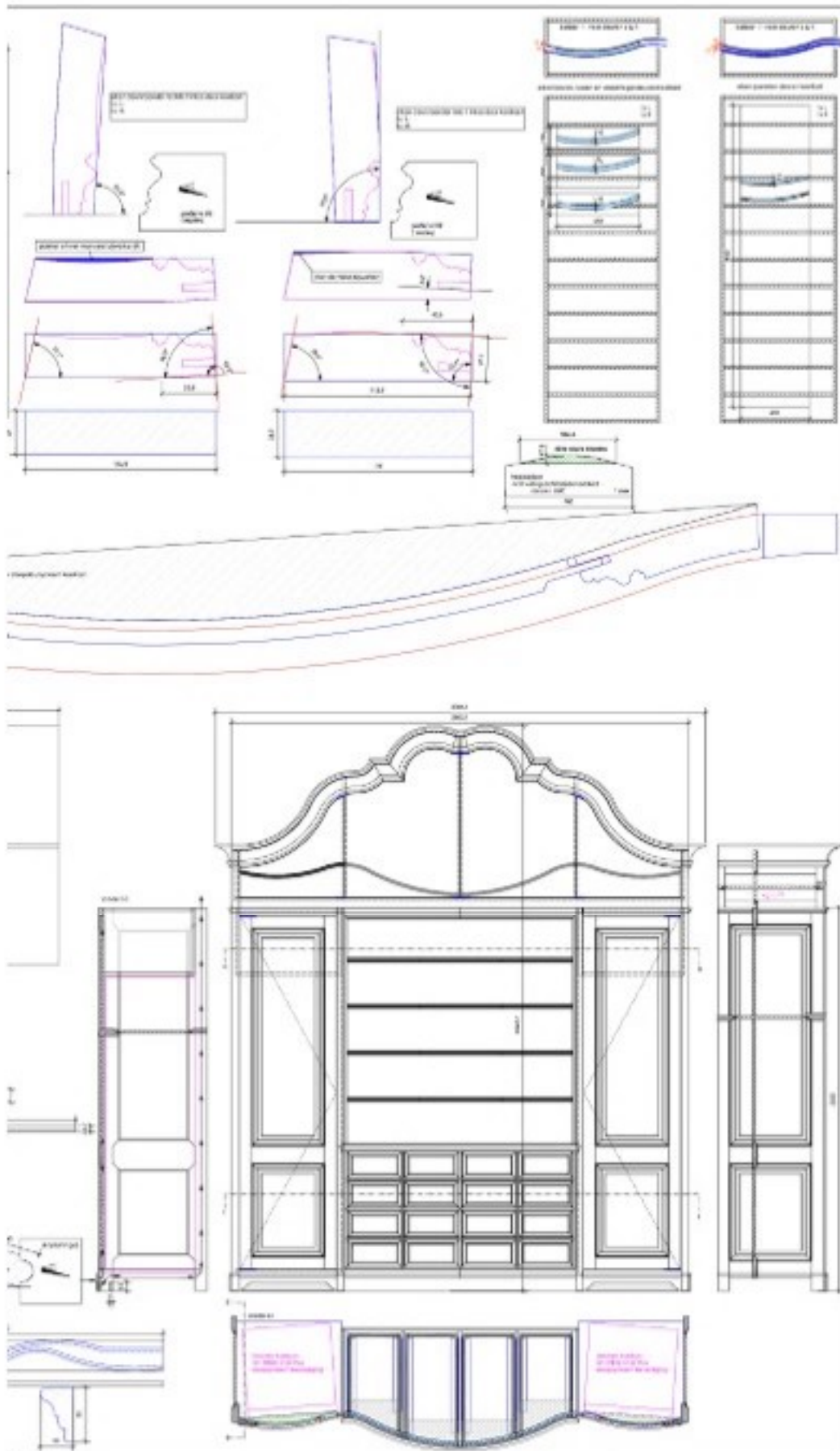
¹⁴⁵ Deze werking geldt ook omgekeerd. Zo werden de ontwerpers van *Lefèvre Interiors* ook al geraadpleegd voor projecten van collega's. Een voorbeeld hiervan is te zien in Marie Masureel, "Sprekende collecties in een toonaangevend interieur," *Tijdschrift*, nr. 29 (2014): 8-18.

¹⁴⁶ Greet Lefèvre, "How to give a panelling the perfect finish," laatst geraadpleegd op 27 juli 2023, <https://www.belgianpearls.be/how-to-give-a-panelling-the-perfect-finish/>.

¹⁴⁷ Ook de gekozen stoffen van het meubilair en de gordijnen kunnen in deze fase bepalend zijn voor de definitieve beslissingen in verband met het houtwerk. Een ontwerp zal dus nooit de exacte weergave van het uiteindelijk gerealiseerde project weergeven volgens de ontwerpers. Greet Lefèvre (co-bedrijfsleider van Lefèvre Interiors) in een interview met de auteur op 31 juli 2023.

¹⁴⁸ Zie onderdeel "2.2. De interieurs". Erkele Belgische antiquairs waarmee *Lefèvre Interiors* een langdurige relatie opbouwde doorkom de jaren zijn Didier Abbelson, Dealin Antiques, Brigitte Garnier, Michel Lambrecht en Brigitte Rikers. Ook in Frankrijk en Engeland bezoekt het echtpaar regelmatig antiquairs. Op veilingen worden minder stukken gekocht, simpelweg omdat dit meer tijd vergt. Lefèvre interview.

¹⁴⁹ Een samenwerking tussen schrijnwerkers en schilders enzovoort is ook al te zien in de zeventiende en achttiende eeuw. De volledige uitwerking van een project kan meerdere maanden duren, afhankelijk van het ontwerp en verloop. In de blog "Lefèvre Interiors design process" overloopt Greet Lefèvre het verloop van zo'n project in detail. Conway en Roenisch, "Interior design," 103; Scott, *The mexco interior*, 13; Greet Lefèvre, "Finished project Lefèvre Interiors part 1," laatst geraadpleegd op 27 juli 2023, <https://www.belgianpearls.be/finished-project-lefevre-interiors-part-1/>; Greet Lefèvre, "Lefèvre Interiors design process," laatst geraadpleegd op 27 juli 2023, <https://www.belgianpearls.be/lefevre-interiors-design-process/>; Lefèvre interview.

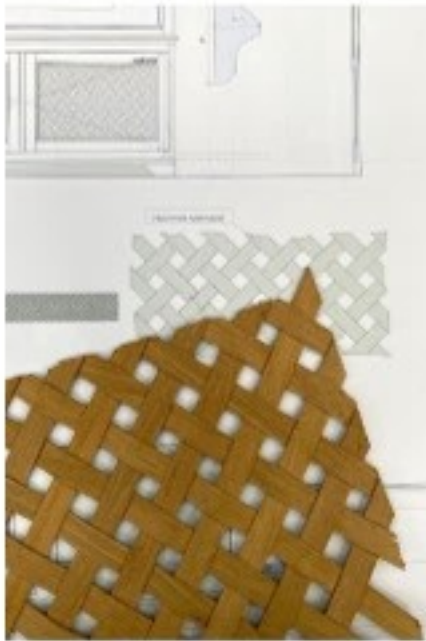

Fig. 65. Claude Smekens, *Arelierbeeld*
ontwerp en afgewerkt rieten onderdeel,
2012, kleurfoto, 10 x 15 cm,
© Claude Smekens.

Fig. 66. Claude Smekens, *Arelierbeeld*
rakmas geeft een rieten kastdeur vorm,
2012, kleurfoto, 15 x 10 cm,
© Claude Smekens.

2.1.2. De expertise

Hoewel de bedrijfsleiders van *Lefèvre Interiors* duidelijk een negatieve toekomstvisie hebben, hoeft een mogelijk verlies van traditionele technieken niet het einde te betekenen voor het bedrijf. In de tekst "De nieuwe technologieën als werktuig" (2016) duidt Annelies Thoelen:

Ambacht, en bij uitbreiding zijn platonese essentie ambachtelijkheid, [...] laat zich door zoveel meer kenmerken dan enkel door handwerk alleen. Denken we maar aan de onlosmakelijke verbondenheid met het idee van kwaliteit, met eigenaarschap van de uitvoerder in het proces van a tot z, met een uitgepuurde kennis van materialen en technieken, met het werken op maat, met de mogelijkheid tot autonoom experiment [...] Zo gesteld is de handmatige uitvoering zelfs maar een klein onderdeel van 'al wat ambachtelijk is'.¹⁶²

In het postmoderne tijdperk hecht de bewoner, volgens Thoelen, meer aandacht aan het verhaal dat schuilgaat achter het ambachtelijke product, dan aan de hoeveelheid handwerk dat eraan te pas kwam. Eigenschappen zoals materiaalkennis, duurzaamheid, uniciteit, creativiteit en vol eigenaarschap van de maker, staan vandaag voorop.¹⁶⁶ In onderstaande tekst wordt aangehaald hoe deze elementen behoren tot de expertise van *Lefèvre Interiors* en er zo voor kunnen zorgen dat het bedrijf kan blijven bestaan.¹⁶⁷ Allereerst tracht het bedrijf keer op keer gebruik te maken van de beste materialen verkrijgbaar.¹⁶⁸ Voornamelijk de kwaliteit van het hout wordt hoog in het vaandel gehouden. Het bedrijf werkt met verschillende "nobeles" houtsoorten, waaronder eik, mahonie, Franse kers, notelaar, olm, acajou, esdoorn en ebbenhout.¹⁶⁹ De vergaarde materiaalkennis is hierbij van groot belang, al deze houtsoorten moeten namelijk op een specifieke manier be-

¹⁶² Thoelen, "De nieuwe technologieën als werktuig," 46.

¹⁶³ Thoelen, "De nieuwe technologieën als werktuig," 47-49.

¹⁶⁴ The *musco interior*, 13.

¹⁶⁵ Wilense, "Wonen," 49.

¹⁶⁶ Net zoals in de vorige generatie is eik een van de meest gekozen, maar ook duurere houtsoorten. Ook al in de achttiende eeuw werd eikenhout uit de regio gebruikt voor de meer prestigieuzere uitvoeringen. Defour, *Zeven eeuwen meubelmakerij in België* 68; S., "Investeren in vakmanschap," 25; P., "100 jaar Meubelbedrijf Jacques Lefèvre," 743; "Jacques Lefèvre maakt nog meubelen 'op grootvaders wijze'; Scott, *The musco interior*, 14; Cieraad, "De gestoffeerde illusie," 59; Deboer en De Moor, *Manufacturen*, 77; Betsou, "Passie voor nobel hout," 12.

Fig. 71. Claude Smeekens, *Aanlevbeeld/technisch plan*, 2012, kleurfoto, 15 x 10 cm, © Claude Smeekens.

aan de afmetingen van de ruimtes in hedendaagse woningen.¹⁹⁵ Daarnaast mikken ze erop de woning “bewoonbaar” te houden. Modern comfort – vooral in termen van belichting en meubilair – nemen dan ook de bovenhand in een totaalinrichting.¹⁹⁶ In de tekst “Furniture history” (1995) waarschuwt Pat Kirkham: “When visiting a house, or museum where furniture is set out in room settings, always look to see if furniture is formally arranged around the walls in an eighteenth-century room in a historically accurate manner or picturesquely clustered around the fireplace in the ‘cosy’ manner loved by later generations.”¹⁹⁷ De realisaties van *Lefèvre Interiors* kunnen eerder benoemd worden als “sfeer scheppende imitaties” dan historische accurate reconstructies.¹⁹⁸ Daarnaast zijn de ontwerpers ook niet verantwoordelijk voor de aankleding die de bewoners opteren na de afwerking: “Enkele jaren geleden vervaardigden we een lambrisering in een Engelse stijl. Iets later merkten we dat de bewoners de ruimte iets meer verder hedendaags hadden aangekleed. Daar hebben wij geen controle over, we kunnen enkel adviseren.”¹⁹⁹ Om zoveel mogelijk de stijlzuiverheid te bewaren, tracht Greet Lefèvre het ontwerp telkens af te stemmen in combinatie met de persoonlijkheid van de bewoners.²⁰⁰ Dit ligt in lijn met de negentiende-eeuwse trend van interioriteit.²⁰¹ In de tekst “Het binnen buiten de wereld” (2010) verklaart Bart Verschaffel hoe het interieur de innerlijkheid uitbeeldt:

De mens eigent zich niet (enkel) vormen van ‘natuurlijk binnen’ toe, maar maakt bijzondere dingen – bouwsels, gebouwen – om vervolgens van dat ‘binnen’ zijn plek te maken, in die interieurs te gaan wonen en leven, *vandaar* dat ‘binnen’ naar buiten te kijken, en zich vandaar uit tot de Wereld te verhouden. [...] Architectuur maken is niet alleen de aard van dit ‘binnen’, maar meteen ook zijn verhouding tot ‘buiten’ articuleren, dat wil zeggen verduidelijken en vastleggen.²⁰²

¹⁹⁵ Zie onderdeel '2.2.1.1. De bibliotheek', Lefèvre, "Belgian craftsmanship"; Greet Lefèvre, "Endless inspiration by antique panelling," laatst geraadpleegd op 29 juli 2023, <https://www.belgianpearls.be/endlessinspiration-by-antique-panelling/>.

¹⁹⁶ Zie onderdeel '2.2.1.2. De woonkamer'.

¹⁹⁷ Peter Thornton, *Seventeenth-Century Interior Decoration in England, France and Holland* (1978) zoals overgenomen uit Kirkham, "Furniture history," 48.

¹⁹⁸ Conway en Riederich, "Interior design," 105-107; Dierkens-Aubry, "Stijl en interieurdecoratie," 192.

¹⁹⁹ Lefèvre interview.

²⁰⁰ Wanneer meerdere bewoners tegenstrijdige wensen hebben, wordt aan een vereniging van stilen gediend. De Pau, "Frans landhuis," 26; Wilma Tjalsma, "Samensmelting van smaken," *Wonen. Landelijke Stijl* nr. 6 (2018): 51-62.

²⁰¹ Stefan Muthesius, *The poetic home: designing the 19th-century domestic interior* (Londen: Thames & Hudson, 2009), 171; Georgina Downey, *Domestic interiors. Representing homes from the victorians to the moderns* (Londen: Bloomsbury, 2013), 3.

²⁰² Bart Verschaffel, "Het binnen buiten de wereld. Over het interieur als architecturaal principe," in *Van Hermes en Hesiod: teksten over architectuur*, red. Bart Verschaffel (Gem: A&S Books, 2010), 210-211.

Fig. 76. Hoofdafbeelding van de blog *Belgian Pearls* met een beeld van Claude Sirekens, 2014. Kleurfoto, 23,5 x 9,5 cm, *Belgian Pearls*.

Naast de reportages in tijdschriften en interieurboeken, steunt *Lefèvre Interiors* vooral op digitale media om de hedendaagse afzetmarkt te bereiken. In 2009 richtte Greet Lefèvre, naast verschillende Instagram-accounts, de 'interior design and lifestyle'-blog *Belgian Pearls* op (fig. 76).²³¹ Niet alleen zorgen deze vormen van social media voor een uitgebreider internationaal publiek, de sfeer van onmiddellijke verslaggeving bijhorend aan deze media houden de aandacht van de bezoeker ook vast. Een "unieke blik achter de schermen" toont het ontwerp- en constructieproces, informatie over specifieke technieken, *shout-outs* naar ambachtslieden en designtips die de klant het gevoel geven het bedrijf op een betrouwbare manier te leren kennen.²³² Veelal zijn de gebruikte beelden ook niet geësceneerd. Ze werden genomen door Greet Lefèvre op haar mobiele telefoon, waardoor de *on-the-go* sfeer en het gevoel van binnenkijken extra wordt versterkt. In een interview met de auteur vertelt Greet Lefèvre: "Vandaag kan het bedrijf niet meer rekenen op mond-op-mond reclame. Nieuwe klanten vinden ons terug via de website of de blog. Daar starten ze door het ongedwongen karakter ervan ook al sneller een gesprek op."²³³ Deze vorm van media, dat de digitale revolutie met zich meebracht aan het begin van de eenentwintigste eeuw, vormt vandaag dus een van de steunpilaren van het bedrijf.

2.2. De interieurs

Om de werking en expertise van *Lefèvre Interiors* te staven volgt in onderstaande tekst een analyse van enkele gerealiseerde projecten van het bedrijf. Zo wordt gekeken naar twee woonsten – het landhuis van Greet Lefèvre en Jan Denie in Brakel en het landhuis van Inge Lefèvre en Dominique Van Belleghem (*1966) in Hertshberge – waarin meerdere kamers werden ingericht door *Lefèvre Interiors*. De keuze om de woonsten in kwestie te bespreken komt voort uit de creatieve vrijheid die de ontwerpers bij de vervaardiging kregen, waardoor de ideologie van het bedrijf het best in de kijker wordt gezet. Daarnaast werden de woonsten ook het meest gedocumenteerd door de magazines, website en social media-accounts en waren ze – door de familiale banden met de auteur – open voor bezichtiging. De analyse van de verschillende ruimtes wordt telkens aangevuld door beeldmateriaal, genomen door zowel professionele fotografen als door de auteur. Zoals besproken zijn deze

²³¹ Een groot aandeel van het cliënteel komt vandaag bij het bedrijf terecht via de blog en Instagram-accounts. Lefèvre interview.

²³² Via deze media kwamen de ontwerpers ook in contact met kleinere internationale familiebedrijven, gespecialiseerd in allerlei branche gerelateerde zaken. Er ontstond een netwerk waarbij de uitwisseling van nieuwe ideeën een grote aanwinst was voor het bedrijf. Lefèvre interview.

²³³ Lefèvre interview.

Fig. 86. Claude Smekens, Woonkamer vervaardigd door Lefèvre Interiors, 2016, kleurfoto, 15 x 10 cm, © Claude Smekens.

De antieke marmeren schouw in régencestijl werd getroffen bij Antiek Cheminées Anciennes Jean Zurino. De daarvoor verwerkte eikenhouten panelen werden afweer overvloedig met een verduidelijking door de artistieke schilders van Dankers Décor. De schouwvondlampen de replica achttiende-eeuwse Italiaanse perzantapijsgols en de elegante kroonluchters werden getroffen bij respectievelijk Vaughan Antiques, Brigitte Garnier Antiques en Lefèvre Antiek.

Volgende pagina:
Fig. 87. Elze De Grande, Woonkamer vervaardigd door Lefèvre Interiors, 2021, kleurfoto, 15 x 10 cm, Lefèvre Interiors.

– in tegenstelling tot de achttiende eeuw, wanneer men enkel beroep kon doen op kaarsen.²⁸⁵ Om deze sfeer te bewaren zijn in beide interieurs echter nog heel wat kaarsen en kandelaars aan treffen. In beide woonkamers van Lefèvre is een vergrijsd eikenhouten parket te zien. In tegenstelling tot de gepolijste vloer die in de achttiende eeuw populair werd, gaven de ontwerpers hier de voorkeur aan een "ruwe", *weathered finish*.²⁸⁶ Met een visuele samenhang voor ogen werd de parketvloer in de woonkamer in Brakel bekleed met twee losse, monotome vloerkleden.²⁸⁷ Net zoals de *costum-made* gordijnen werd daarvoor een beige palet gekozen, zodat ze *en suite* zijn met de lambrisering en meubelen.²⁸⁸ Ook hier werd namelijk telkens gekozen voor lichte kleuren, met hier en daar een naturel houten accent.²⁸⁹ De typologie van de wandmeubelen vallen al eerder onder de Lodewijk XV-stijl, al is dat ook toepasselijk voor de régencestijl, dat een overgangsfase was. Zo is een antieke Lodewijk XV-commode en een régence console te zien.²⁹⁰ Bij de centrale zitmeubelen werd de typerende rococo

²⁸⁵ De kroonluchters zijn vervaardigd uit geslepen glas en worden opnieuw ingezet om de illusie van het licht op te drijven. Gura en Pile, *A history of interior design*, 162-181; Greet Lefèvre, "Living room paneling by Lefèvre Interiors," laatste geraadpleegd op 10 juli 2023, <https://www.belgianpearls.be/living-room-paneling-by-lefevre-interiors/>.

²⁸⁶ In de achttiende eeuw worden gepolijste parketten vloerbekleding populair, alweer ter versterking van het licht. Waar in de periode vaak *à bâtons rompus* of *en point de Hongrie* visgraatmotieven te zien waren, werden de planken hier simpelweg naast elkaar gelegd. Zie glossarium en onderdeel '2.2.1.3. De eetkamer'. Gura en Pile, *A history of interior design*, 162-181; Lefèvre, Greet, "Living room update"; Lefèvre, Greet, "Busy busy busy".

²⁸⁷ Hoewel een zekere *régularité* zeer geliefd werd in de periode, waren uitzonderlijk ook tapijten of kledjes met een Oosterse invloed te zien bij de hoogste elite. Koldewij, "Wandbekleding in de 17e en 18e eeuw," 35-36; Gura en Pile, *A history of interior design*, 162-181.

²⁸⁸ Zie glossarium.

²⁸⁹ De stoffering volgt het ingetogen kleurpalet van de ruimte, bestaande uit wit, beige, bruin, grijs en pastelkleuren. Tijdens de Franse régence periode waren de meubelen gebruikelijk vervaardigd uit donkere houtsoorten. De felgekleurde duurdere materialen zoals zijde (met een glanzend effect voor een optimale lichtweerspiegeling), waarmee de bewoners tijdens de achttiende eeuw hun status kon benadrukken, zijn hier niet terug te vinden. Vanaf de negentiende eeuw werden deze elementen van het 'prunkerige salon' dan ook als ouderwets ervaren. Koldewij, "Wandbekleding in de 17e en 18e eeuw," 13-23, 35-36; Cienrad, "De gestoffeerde illusie," 89; Gura en Pile, *A history of interior design*, 162-181, 186; Lefèvre, "Our living room update"; Lefèvre, "How to give a paneling the perfect finish"; Greet Lefèvre, "Paneled room," laatste geraadpleegd op 10 juli 2023, <https://www.belgianpearls.be/paneled-room/>; Greet Lefèvre, "Sitting room update," laatste geraadpleegd op 10 juli 2023, <https://www.belgianpearls.be/sitting-room-update/>.

²⁹⁰ Sommige meubelen werden vervaardigd door het bedrijf, andere werden getroffen bij Belgische en Franse antiques.

ONGEPUBLICEEERDE BRONNEN

Mondelinge bronnen

- Bewoner (anoniem). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 16 juni 2023.
- Bracke, Marlies (interieurvormgever). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 14 april 2023.
- Denie, Jan en Greet Lefèvre (co-bedrijfsleider van *Lefèvre Interiors*). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 5 december 2022.
- Denie, Jan en Greet Lefèvre (bedrijfsleiders van *Lefèvre Interiors*). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 6 april 2023.
- Lefèvre, Greet (co-bedrijfsleider van *Lefèvre Interiors*). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 18 november 2022.
- Lefèvre, Greet (co-bedrijfsleider van *Lefèvre Interiors*). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 31 juli 2023.
- Lefèvre, Greet (co-bedrijfsleider van *Lefèvre Interiors*). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 31 maart 2023.
- Lefèvre, Inge. Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 1 augustus 2023.
- Lefèvre, Ludwine (dochter van Medard Lefèvre). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 14 december 2022.
- Lefèvre, Stefaan (ex- bedrijfsleider van *Lefèvre Interiors*). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 29 juni 2023.
- Mabbe, Monique (echtgenote van Jacques Lefèvre). Interview door Sarah Lefèvre (student Universiteit Gent). 25 december 2022.

Andere

- Gielen, Elke. "Kitsch, wooncultuur en architectuur in Vlaanderen (1950-2010)." Masterproef, Universiteit Gent, 2012.
- *Jubileumviering 100 jaar kunstelier J Lefèvre*, geregisseerd door Musschoot PH. (1991: Oostkamp). VHS.
- Lefèvre, Sarah. *Stamboom familie Lefèvre*, 2023.
- Lefèvre, Sarah. *Plattegrond van atelier Kunstmeubelen Lefèvre - Lefèvre Interiors*, 2023.
- Stylemans, Tessa. "Retour à Belgique. De 'terugkeer' van tweedegeneratie Belgen uit Frankrijk in de 19de eeuw." Masterproef, Universiteit Gent, 2008.
- Vlaamse Stam, *Wapenschild Lefèvre*, oktober 2003, nr. 7, privécollectie Greet Lefèvre.

GLOSSARIUM

À bâtons rompus	Een parketaankleding gelegd in een visgraatmotieven, waarvan de houten plankjes recht zijn, geliefd in Frankrijk in de zeventiende en achttiende eeuw.
Bergère	Franse term voor een vroeg achttiende-eeuwse zitstoel waarvan het zitvlak, rug en armleuningen gestoffeerd zijn.
Boiserie	Franse term voor het aankleden van een kamer in houten panelen, waarbij de deuren, raamkaders, kasten en rekken ingewerkt worden.
Boiserie à grand cadre	Een achttiende-eeuwse techniek gebruikt bij een lambrisering of boiserie, waarbij de profiellijsten verder uitsteken dan de kadering. Hiervoor moet een massief houten paneel gebruikt worden, waarbij de overige stukken worden weg geschraapt. Deze techniek zorgt voor een aanzienlijk verlies van hout, wat het proces een stuk minder duurzaam en ook kostelijker maakt.
Boiserie à petit cadre	Een achttiende-eeuwse techniek gebruikt bij een lambrisering of boiserie, waarbij de profiellijsten uit het houtblok, dat uiteindelijk het paneel zal vormen, worden gefreesd.
Cabriolepoten	Een houten meubelpoot in een elegante, gebogen vorm.
Cheminée a la royale	Een rococo schouwmantel met daarboven een grote spiegel geplaatst.
Club fender	Een achttiende-eeuwse Engelse "zitbank" zonder rug, gepositioneerd rond de open haard.
Covex spiegel	Een kleine spiegel, typerend voor een negentiende-eeuwse Engelse eetkamer, die functioneert ter verspreiding van het licht. Het werd dikwijls boven een dressoir gehangen, waar het eten werd geserveerd en waar een bediende of butler een breder beeld zou krijgen van de ruimte en de eettafel.
Directoire	Een Franse hofstijl van 1795 tot 1799, onder het bewind van Napoleon.
Egg and dart moulding	Ook wel <i>eierlijst</i> of <i>ei-en pijllijst</i> genoemd. Een ornamentele profiellijst waarbij afwisselend een ei-vorm opgevolgd wordt door een V- of bladvorm – zoals dat van een pijlkop. Het ornament kende haar oorsprong in de Griekse architectuur.
Empire	De laatste Franse hofstijl van 1804 tot 1813, onder het bewind van Napoleon.
En plein air	Een vorm van landschapschilderen waarbij de kunstenaar in de buitenlucht werkt. Een techniek geliefd bij negentiende-eeuwse impressionisten, die een grote aandacht hadden voor de lichtwerking op hun onderwerp.
En point de Hongrie	Een parketaankleding gelegd in een visgraatmotieven, waarvan de houten plankjes afgeschuind zijn, geliefd in Frankrijk in de zeventiende en achttiende eeuw.
En suite	Een inrichting waarbij de interieurelementen worden vervaardigd met een zekere visuele samenhang voor ogen. De meubelen bijvoorbeeld, worden vervaardigd in gelijkaardige vormen en eenzelfde kleurenpalet. Een trend eigen aan de zeventiende en achttiende eeuw.
Époque Georgian	Een antiek meubelstuk, voorwerp, bouw materiaal enzovoort dat uit de periode in kwestie voortkomt.
Glass hurricane	Een Engelse hofstijl van 1714 tot 1837, onder het bewind van George I, II, III en IV.
Guéridon	Een gebogen glazen vorm rond een langwerpige kaars.
Harpsicord	Franse term voor een bijzettafeltje, met een ovaal of cirkelvormig blad, waarop lampen of drankjes werden gezet tijdens de late achttiende en negentiende eeuw.
Harpicord	Een muziekinstrument dat dateert tot in de middeleeuwen. Net zoals de piano maakt het instrument gebruik van een toetsenbord en snaren.
Kariatide	Een sculpturale steunpilaar in de vorm van een vrouwelijke figuur. Oorspronkelijk gebruikt als Griekse tempelzuilen.
Kunst- und Wunderkammer of kunst- en rariteitenkabinet	Een kast of kamer waar een verzameling, meestal van kunst of wetenschappelijke objecten, wordt bewaard. Het gebruik werd populair in de Lage Landen tijdens de zestiende en zeventiende eeuw, wanneer inheemse koopkrachtige handelaars en zeemannen rariteiten en esotica uit het buitenland konden kopen en exporteren.
Lambris d'appui	Een lambrisering dat slechts het onderste deel van de wand bedekt. Naar laatmiddeleeuws voorbeeld meestal zo'n 70 à 90 cm hoog.
Lambris de hauteur	Een plafondhoge lambrisering.

Pen- en gatverbinding

Fig. 5. Greet Lefèvre, Verduidelijng pen-en gatverbinding (gesloten), 2023, kleurfoto, 10 x 15 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

Fig. 6. Greet Lefèvre, Verduidelijng pen-en gatverbinding (open), 2023, kleurfoto, 10 x 15 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

Zwaluwstaartverbinding

Fig. 7. Greet Lefèvre, Zwaluwstaartverbinding in commode van Kammeubelen Lefèvre, 2023, kleurfoto, 10 x 15 cm, privécollectie Greet Lefèvre.

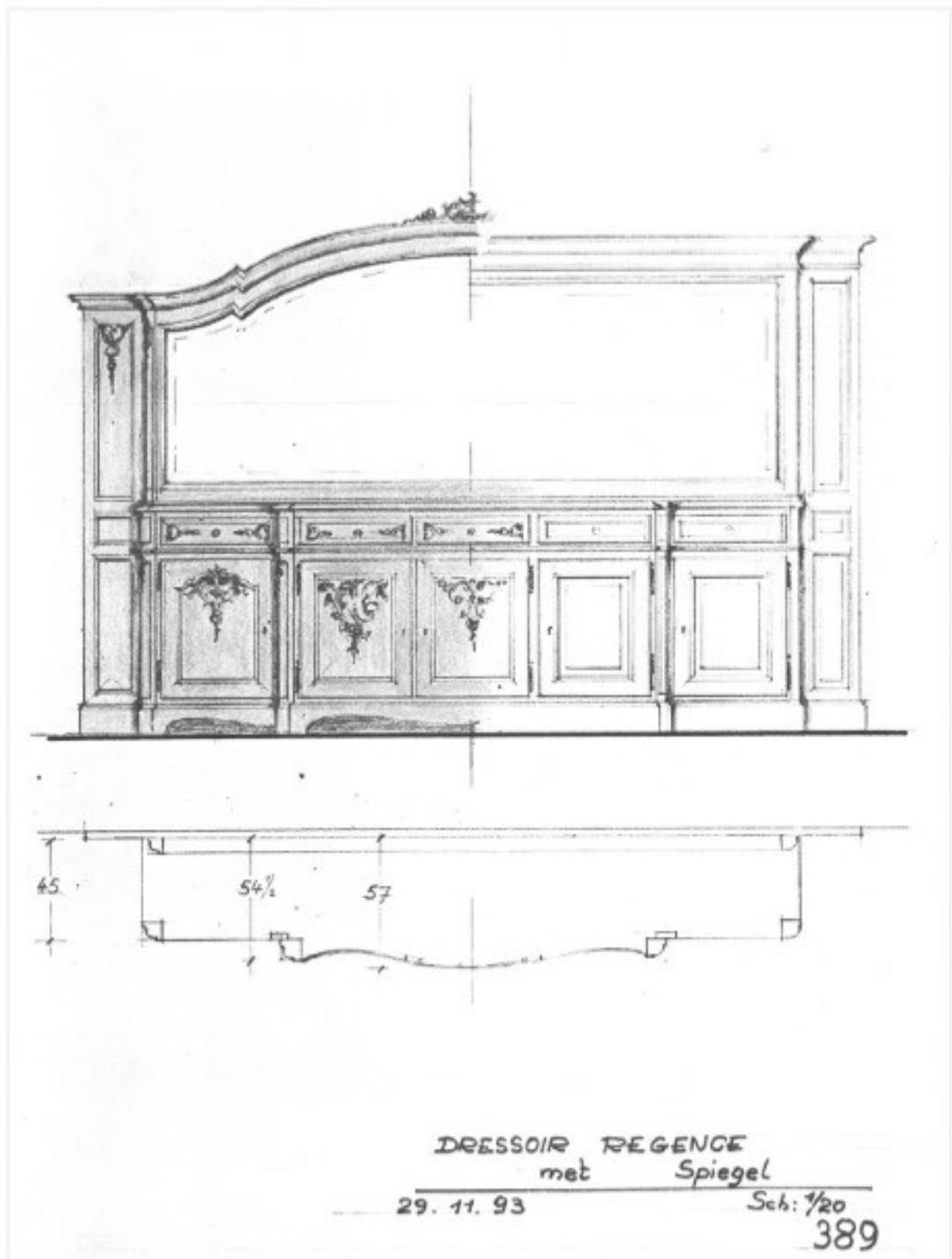

Fig. 19. Scan uit *Kunstmeubelen Lefèvre fotoalbums met een ontwerptekening van Jacques Lefèvre voor een Loikse régence en Vlaamse dressoir met spiegel* (1892; 2023, digitale scan van een ontwerptekening op papier, 19 x 27 cm, privécollectie van Greet Lefèvre.

Op de tekening werden twee verschillende uitvoeringen getekend.

WAPENSCHILD

28/3 Nieuw wapen aangevraagd door Gilbert Lefevre, geboren te Wielsbeke op 4 juli 1948, en door het Heraldisch College van de VVF goedgekeurd op 27 juni 2003 onder het nummer 262.

Naast de aanvrager mag het wapen, mits schriftelijke toestemming van de aanvrager, gevoerd worden door de naamdragende afstammelingen van het echtpaar Medard Lefevre (*26.11.1899, + 12.1.1967) en Maria Mabbe (*16.2.1906, +4.3.1996).

Beschrijving: in keel een tweelingkeper van zilver vergezeld van drie schaven van goud.

Het schild getopt met een helm van zilver, getralied, gehalsband en omboord van goud, gevoerd en gehecht van lazuur. Wronk en dekkleden: keel, gevoerd van zilver.

Helmtaken: een scherm van keel omzoomd van goud waarvan zeven kwasten van hetzelfde beladen met een aambeeld van goud.

Wapenspreuk: ANIMO ET PATIENTIA in letters van keel op een lint van zilver.

Motivatie:

- a. de kleuren: keel en zilver werden ontleend aan het wapen van de gemeente Wielsbeke, bakermat van deze familie Lefevre;
- b. de figuren: kepers en schaven wijzen naar het beroep van de voorouders; het aambeeld verzinnebeeldt de familienaam Lefevre, in het Latijn 'faber' (zie F. DEBRABANDERE, Woordenboek van de familienamen, p. 503);
- c. de wapenspreuk: ANIMO ET PATIENTIA 'door inzet en geduld' werd door de ascendenten gevoerd en toegepast; zij blijft voor de huidige generaties een voorbeeld en een streefdoel.

540

Vlaamse Stam, jg. 39, nr. 7, oktober 2003

Fig. 27. Vlaamse Stam. Goedkeuring wapenschild familie Lefevre, 2003, inkt op papier, 21 x 29,7 cm, privécollectie Gilbert Lefevre.